

Chirurg in Ghana

De coassistent en het dikke logboek

Er verandert iets in coassistentenland in Ghana. Coassistenten, hier *house officers* genoemd, konden tot voor kort slechts op twee plaatsen in Ghana worden opgeleid. De twee universiteitsziekenhuizen, Korle Bu in Accra en Komfo Anokye in Kumasi,

stonden daar garant voor en hadden tevens het monopolie. De coschappen duren tezamen twee jaar.

U kunt zich voorstellen hoe dat werkt met elk jaar een instroom van honderd co's voor elk opleidingsziekenhuis - naast de honderd die er nog een jaar moeten doorbrengen. Het hele systeem raakte zo verstopt als wat.

Als aankomende co in Korle Bu word je geacht niets te weten en je ook als zodanig te gedragen. Val niet op, zorg dat je achteraan staat bij presentaties en zeg niets doms, of nog erger, iets slims. Of ben je op problemen uit?

Het werk bestaat vooral uit op en neer lopen naar het lab en uitslagen zien te bemachtigen. Vooral op basis daarvan oordelen je meerderen of je een goede of slechte co bent.

En wat doen al die co's verder de hele dag gedurende zes maanden? Hier komt het logboek voor de coassistent in beeld. Het is tekenend voor de situatie in de universiteitsklinieken. Een paar items die moeten worden ingevuld:

- Hoeveel infuuslijnen ingebracht? Vink aan voor elke dag van de week, zes maanden lang.
- Hoeveel verbanden gewisseld? Dezelfde 168 kansen...
- Hoeveel patiënten klaargemaakt voor operatie? Twintig invulmogelijkheden.
- Hoeveel operaties bijgewoond/geassisteerd? Slechts twintig lege hokjes.
- Hoeveel seminars bijgewoond? Plaats voor twaalf opties.

De nadruk ligt klaarblijkelijk meer op het klaarmaken en verzorgen van de patiënt, zodat de specialist zijn werk kan doen, dan op een zinvolle verrichting.

Onlangs zijn echter ook perifere ziekenhuizen ingeschakeld bij de specialistenopleiding. Dergelijke ziekenhuizen kunnen nu, nadat ze officieel zijn geaccrediteerd, co's aantrekken. In ons districtziekenhuis hebben we sinds drie jaar altijd een zestal co's uit Kumasi: drie voor chirurgie en drie voor interne. Het aantal sollicitanten is enkele malen groter.

De co's die naar ons soort ziekenhuizen komen, blijken van een apart slag. Ze zijn niet comfortabel blijven hangen in de universiteitssteden met lucratieve bijbaantjes in privé-klinieken en de kans op een auto. Onze co's zijn bevlogen, opvallend volwassen en willen hard werken. Hier leren ze al vroeg sectio's en hernia's te doen, openen ze buiken en brengen een fixateur externe in, alles onder verantwoording van

de specialist. En elke week wordt bij toerbeurt een chirurgisch onderwerp behandeld met een powerpointpresentatie.

Na een paar weken is het logboek van de universiteitsklinieken voor onze co's dan ook volledig ontoereikend en moeten er bladzijden worden aangeplakt voor alle verrichtingen die zij doen. Gedurende de rit wordt het boekwerk dikker en dikker.

Je zou toch zeggen dat de verschillen moeten opvallen bij de *The Medical and Dental Board* in Accra, die alle logboeken beoordeelt en de bullen uitschrijft.

Binnen twee maanden zijn de co's volledig ingeschakeld in het medisch bedrijf. Met de weinige artsen die Ghana binnen zijn grenzen weet te houden, is dit een mes dat aan twee kanten snijdt. Onze co's zijn een ware eyeopener voor hun collega-coassistenten in de grote steden: zij moeten al blij zijn als ze een infuus mogen inbrengen.

BEELD: HARRY WEGDAM

Hier in Techiman is het motto: 'Als je voor de centen komt, dan moet je hier niet zijn. Kom je om iets te leren, dan ben je welkom' (en die auto komt er wel, maar waarschijnlijk wat later dan bij collega's). De sfeer wordt getypeerd door het gezamenlijk aanpakken van de klus van opleiding en werk. En het is nog steeds een feest om daaraan mee te werken. ■

Harry Wegdam,
chirurg in Techiman, Ghana